

Añawakita

Chunka qanchiqniyuq. Nº 17, octubre de 1999

"Wawakuna, chaqra patapi, yachayniyuq kanchik"

trigo
rumi
sara
caca
yachayniyuq
saca ya papa latamu
sara autakama misi bandera
yacu mulli urqu phuyay
inti

Apachimuwan

Raqaypanpamanta, chanta Sanipayamanta, Independencia chiqamanta qillqamunku. Kaytaq uk jatun yachay kachkan.

Uk takiysitu Todos Santosmanta, Añaskitupaq
uch'uyisitupi, Usha Usha, Abiq antunuta,
muntimanta tenre wisa, chanta tinas gara ninrilla
jamuspa, Todos Santosta takiyta takin.

Yuraq sara mut'i, wisa punkichilla
Sanipaya Warmis, wisa nanachislla.

Sha papa wayk'u, chiri papawayk'u
kay imillas rayku, chiri pasawayku.

Qayna iphu para, maykamachus paran,
karupi munasqay imapichus paran.

Nataq Nataq Nataq yarqhallawanñataq,
chhama q'ipiykita phaskarallayñataq.

Raqaypanpamanta kani
Dionicio Albarracín.

Cartasta, willaykunata kayman
qillqamuwaq chayqa, tukuyman
riqsichisunman.

Wawakuna
chaqra patapi kaspera
achka yachayniyuq
kanchik, chaykunata
wawarupa
riqsinachikusunman.

- Yachayninchikta rikunchik:
- ❖ Uywa qhawaypi,
  - ❖ Tarpuypi, Cosechapi
  - ❖ Wasipi yanapaatinchik

¿Chanta imapitaqri?

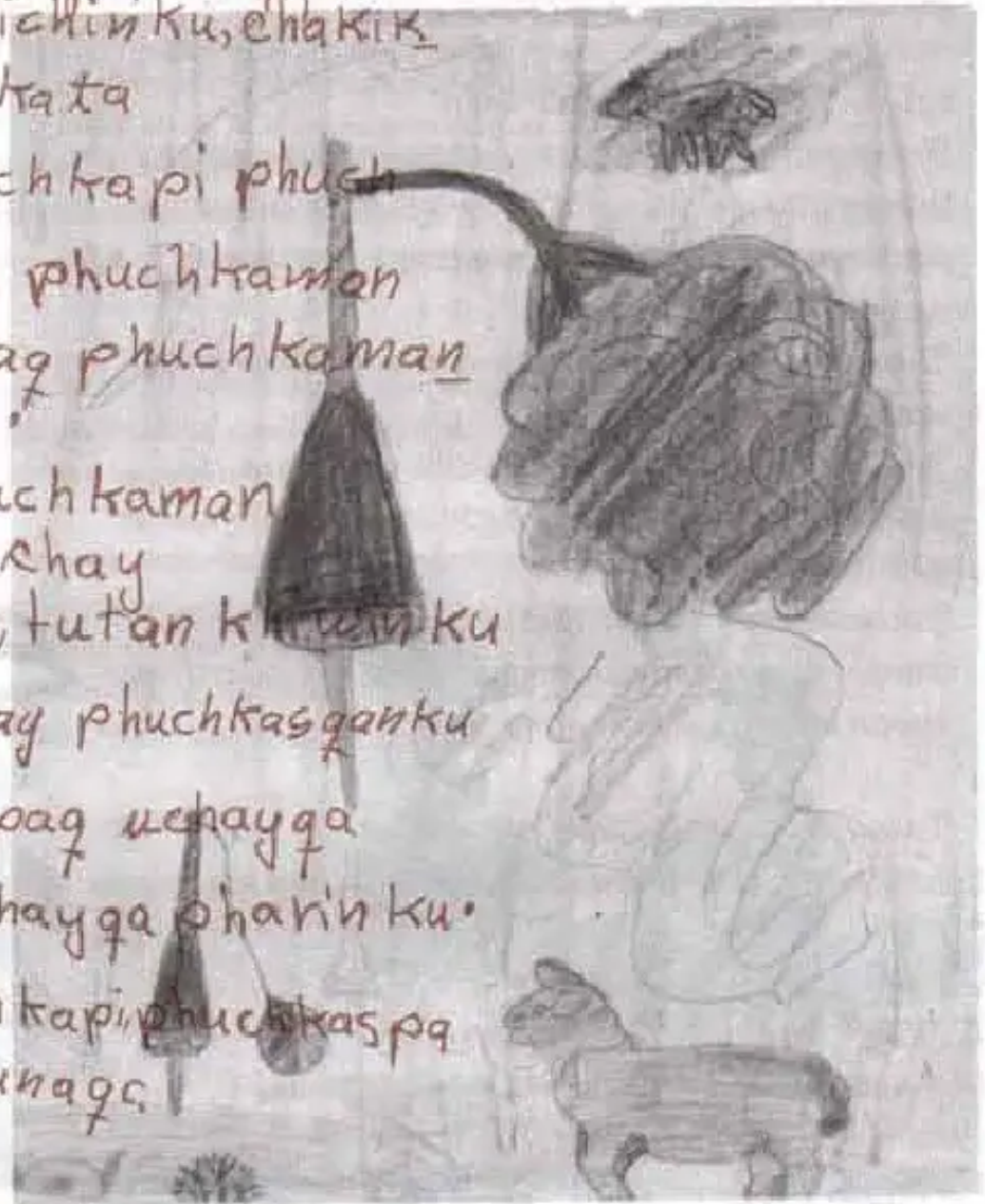

"Nugayku lilitin p'achota ruwayku"

CEFOApi yachakuquna
kawsayninkuta qhawaripa
qillqarimunku. Compañera **Lourdes**
Alarcón phuchkanamanta
yuyarichiwanchik. Unaymantapuni
p'achanchikta ruwakuq kanchik.

Phuch kana manta qillqari saq
Tukuy warmi kuna phuchkanku kay
alturas ehigan piqa uwija, manta
ruthuspa millmanta mayuri tag sa
munku. Chanta chakichinku, chakik
tin kamataq uk phuchkata
ranti kunku, chay phuchkapi phuch
kananku pag. Chanta phuchkaman
juntachiy tawanga, wag phuchkaman
nataq phuchkanku.
Chanta inti ru phuchkaman
juntachiy tawanga chay
phushkas pi, chayta, tutan kintinku
Uk murquta ruwanku. Chay phuchkasganku
murqutataq kustalapag uchayga
phullupag kantinku, uchayga pharin ku.
Chayji namanta phuchkapi, phuchkaspa
Ruwanku warmi kunaga,
kay tataq qillqarirga
Lourdes Alarcón Caero

jQaññataq p'achaykimanta
riqsirichimuy!

"Mama qunqanapaq yachakuyku"

Qhari wawa kawsayninmanta

Uk wawa ñapis watayuña kasqanmantaqa, sayayta, puriyta munanña. Chaymanta iskay, phichqa watayuña kaspaga qhari wawitaqa mamanwan, tatanwan, ñapis puriyta atinña.

Jinamanta, wiñasqanman jinaqa yachay wasiman rin. Wasinpitaq uywakunata qhawaysin, jinallataq llant'atapis, yakutapis pisimanta pisi wasinman apamun.

Tukuy chaytataq, tatan, maman, pisimanta pisi wawaman yachachin.

Jinallatataq tatan, maman juchuy kaspaspa yachachillaraqankutaq, Chaytataq wawasnikuman yachachinallankutaq tiyan.

Jinamantataq chay llank'ay yachakusqankuwan allinta kawsakunankupaq, ñapis wawasniku kaptin kawsa yachachinankutaq.

Tukuy ñawachus llank'akurimantaqa, wasi llank'ana patapi chaytaq aynita repasqa kananpaq.

Chayta wasinpitaq yachachin. Wasipi, puriyta puriyta, llank'ana patapi.

¿Imapaq?
Astawan yachananpaq,
Chayllata qillqarirani.

Kay willaysituta, José Alarcón Zurita, CEFOApi yachakuq, qhari wawa kawsayninmanta willariwanchik. Wawakuna tukuy imaymanamanta kawsakunchik.

Wawakunap yachayninqa tukuy imapi rikukun. Juch' uysitumanta pacha wasinchiapi yachakunchik.

¿Qanri imatataq uña kasqaykimanta yuyankiri?

¿Uwjata mochkha watayumanta michirqankiri?

Walpa michillankitachu?
Paykunallanmanta ch'uranku?

¿Imatamantaq yapamuwankiri?

Raqaypampa 27 de julio, 1999
CEFOApi yachakuq **José Alarcón**
tema investigación educativa

"Awaypis culturata mana qunqapuyta"

Investigación Educativa.

Waqcha warmi wawamanta.

Raqaypampa, 27 de julio de 1999

Wawakunapis tukuy imaymana kawsayniyuq kanchik. Warmi wawaqa, waqcha kachpaga yachallantaq. Chay yachasqanmanfa Benigno Ovando Arévalo, CEFOAmanfa kaa. Raqaypampapi kay kawsayta ahawariqa

Warmi wawa mana mamayuaq kaspa imaynata yachakun. Tatallayuaq kaspa, mamiñ wachupuptin, mana sumaqta wayk'unata, phuchkanata, nitaq awanata yachanchu.

1. Chay wawakunagaq atisqallankuta wayk'unku. Papa wayku, sara lana. Mikhuq wayk'unatataq mana sumaqta atinkuchu.

chaykuna kaskan Quinunamanta, phiri. Chayta mana phatachiyta atinkuchu. Trigota lluch'ukipayta, waq wayk'unatapis nillataq atinkuchu.

¿Imaptin mana yachankuchu? Mana mamiñ kaptin, nipi yachachik kanchu, chayrayku mana yachankuchu.

2. Kikillantataq, phuchkamanta, mana mamiñ kaptin nipi apurata ruway ninchu, paypaq gustunman jina ruwan. Allin lat'uta puchkan, chantapis rakhurawusta. Chay allin ñañitustaga mana atinchu, tumpawan trabajo.

3. Kikillantataq awanamanta, mana mamayuaqqa, machupina yachakun. Tiyari yachachin, manachayqa mayqin Warmi awayta yachaqllawanpis yachakun.

¿Imapaq chayta yachakun? Chayta yachan culturata mana qunqapuyta munaspa, Chanta sumaqta kawsakunanpaq. Chanta kasarakuqpa kumpañirunta vistinanpaq, chantaga p'achallinanpaq... Wakinkuna llaqtaman rispataq phutiyta kawsanku.

Sutiy Benigno Ovando Arévalo.

Willaysitu

Uk p'unchay iskoy imillitas tinkunakusqanku. Ukninpata sutin Bonifacia Kasqa, paytaq sarata muchhasasqa. - Chayllaman waq imillita, mana tatayuaq, mana mamayuaq chimpamusqa, paytaq mana sarata wayk'uqchu qachka. Iskayninku mast'a qarapi tiyaytawantaq ch'aqwariyta qallarishqanku. Iskayninku uwija michiyanta, chanta

Handwriting practice lines consisting of multiple horizontal dashed lines for writing.

"Sanipaya jatun suyu"

Sanipaya Suyu

Puquykunasninmanta willarisqayki

Nawpaqta waturipa

Sanipaya jatun suyuniyqa inti chinkaykunaniqpi tarikun, kay Independencia nisqa, jatun llaqtamanta, provincia Ayopaya suyu ukhupi. Maychus kay departamento Qhuchapanpa suyu ukhupi.

Chakipl purispaqa chayanchik.

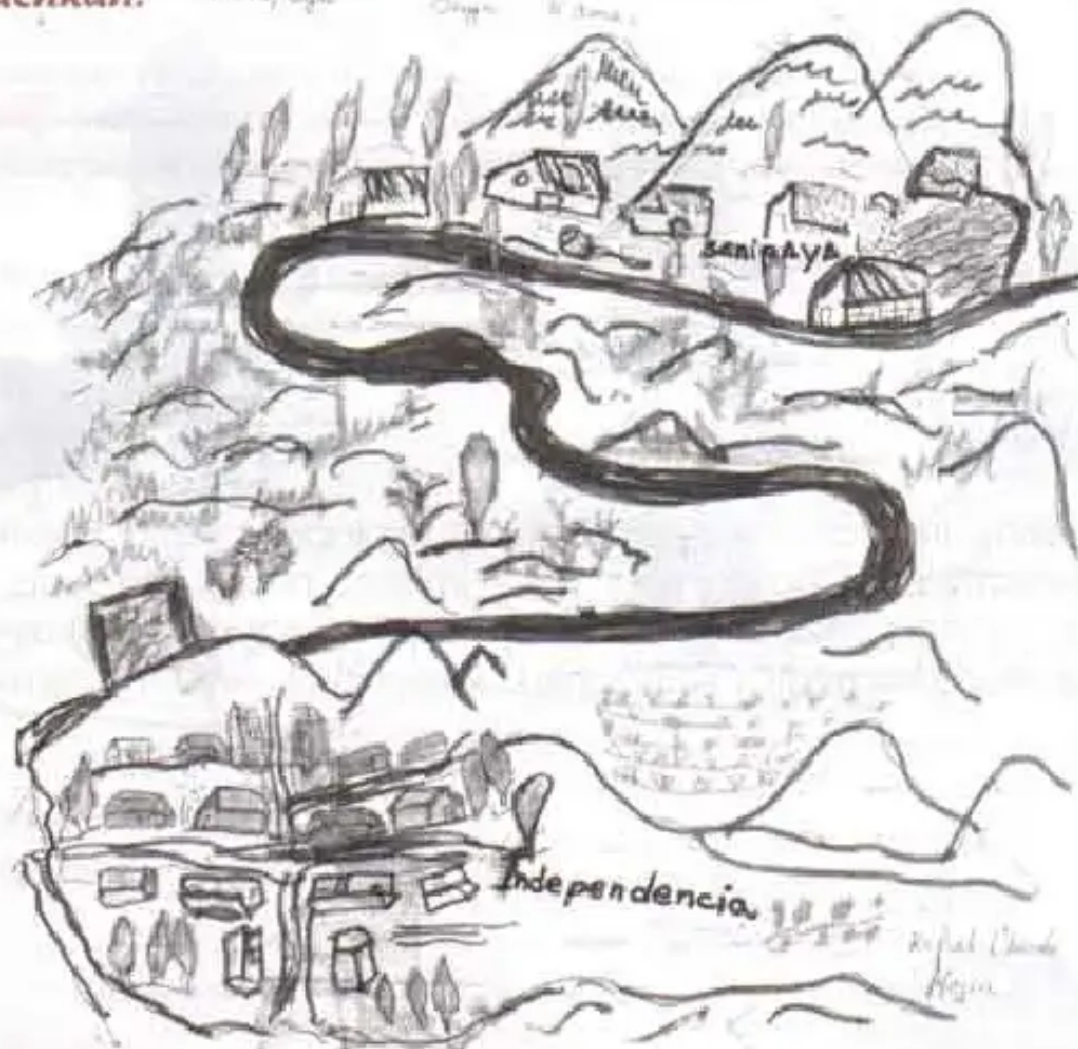
Independenciamanta, Sanipaya kama suqta planikunapi chayanchik. Nawpataqa independenciaman chayana.

¡Jamunki chayqa, sumaqta kusikusqayku!

Sutiy: Rafael Chambi Mejía

Kayjinataq yan kachkan.

Pachamama achka jalp'akunata churapuwanchik. Chay jalp'apifaq achka suyukuna kawsanku. Uknin suyupiqqa qan tiyakunki. Wawakuna Sanipayamanta riqschikuyta munanku. **Rafael Chambi Mejía** yachasqanta apachimun. Kaypis wawaq yachaynillantaq.

Sanipaya wawakuna jatun puriypi

Kay puriypi núcleo Sanipayamanta 40 wawakuna karqanku. Kay wata, 25 agosto p'unchaymanta, 5 de septiembre p'unchaykama, purimurqayku.

Subcentral Lagunapi, Raqaypampa chiqapi Añaskituta llank'ariranku

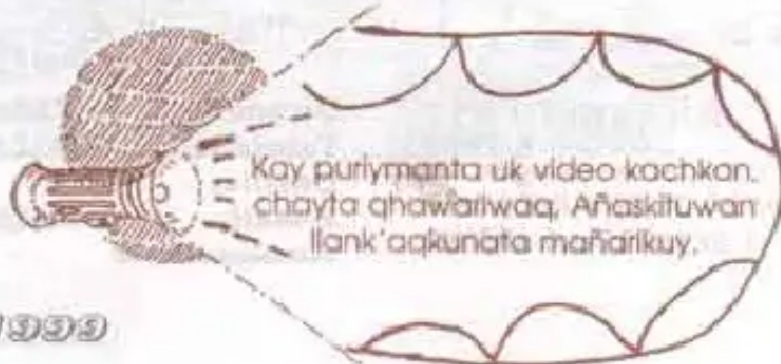

Niños de Sanipaya en la escuela de Raqaypampa

Segundas Jornadas de Encuentro de niños lectores y escritores del Añaskitu ruwakurqa. Kay wata Añaskituwan khuchka Sanipaya, provincia Ayopayamanta, wawakuna Raqaypampaman rinku, chantataq provincia Vacaspi

karqanku, chaymantataq Chapareta riqsimurqanku. Chay puriyamanta uknin willariwasun.

Nuqayku jamuyku kay Puerto Villarroelman. Flotayku bolalamun, chaymanta Lagunata, Raqaypampata rikuyku. Colomipi pescadota mikhuyku habas mut'itawan, chaymanta Cochabambaman chayayku. **Remi Navia**, cuarto curso escuela Kuyupaya.

Kay puriyamanta uk video kachkan, chayta qhawariwaq, Añaskituwan llank'arirankunata mañarikuy.

Imasmantakuna

☆☆ Jaqay mayumanta barroso turu bujanispa, tukuyta mancharichispa, Jamusanman ☆☆

☆☆ Jalp'a ukhupi uk llaq'ita kanman ☆☆

☆☆ Jaqay lumamanta llant'a ukharisqa, leche yuru aysarisqa Jamusanman ☆☆

☆☆ Kinsa donkuna kanman ☆☆

Mayu aenka yakuyta

Asaden digodon amichin

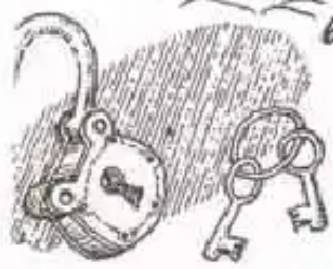
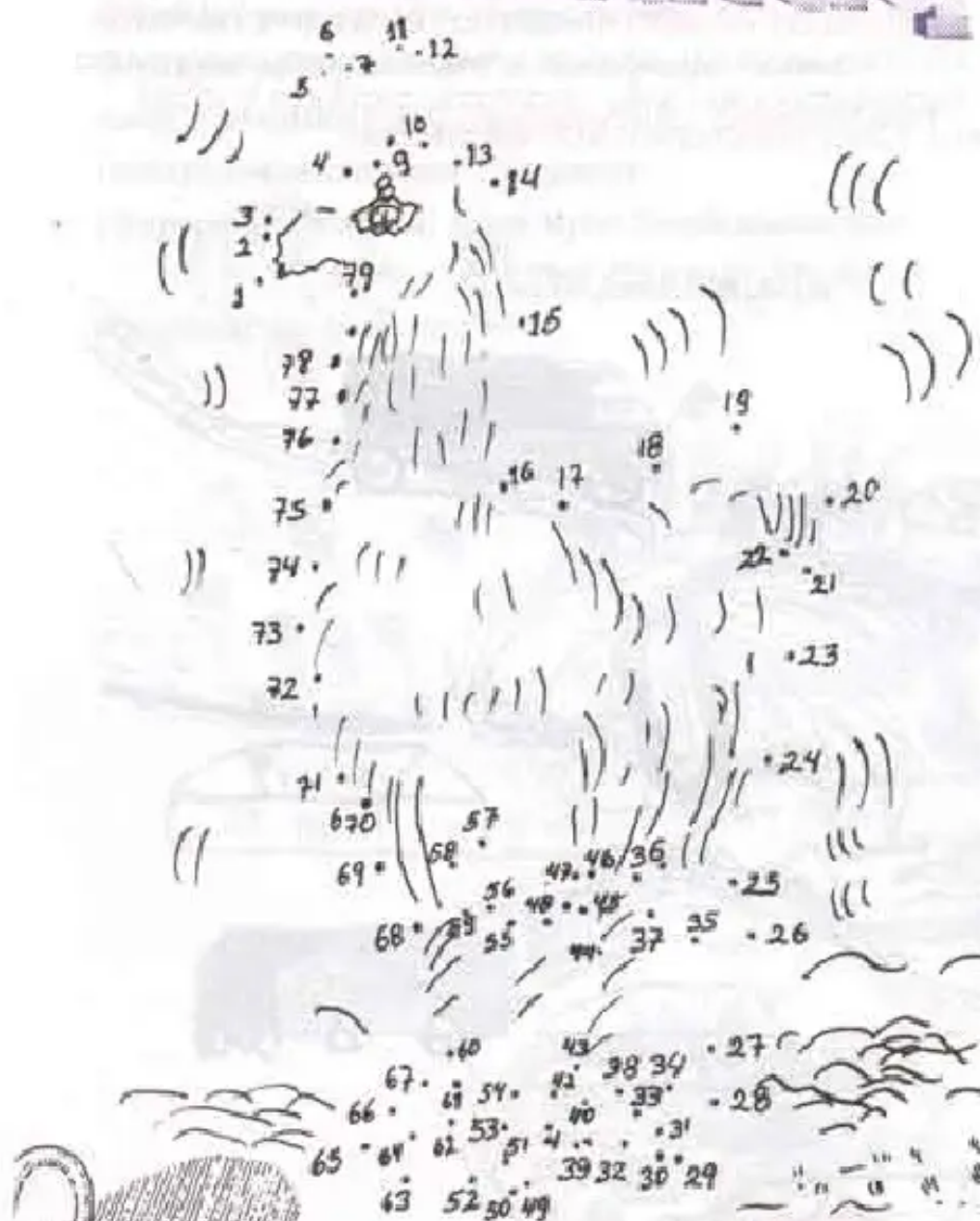
Ullinchupa

Wako - chivo

Imataq kanman?

Kay imapaqtaq waliq kanman?

Añaskituman Chayachimuy

AÑASKITU #17
Octubre 1999
Publicación bilingüe del
**CENTRO DE COMUNICACION
Y DESARROLLO ANDINO**

Dirección: Av. Tadeo Haenke 2231
Teléfono: 243412 • Fax: (591-4) 281502
Casilla: 3226
E-mail: cenda@pino.cbb.entelnet.bo
Cochabamba • Bolivia

